

Др ЈОВАН АЈДУКОВИЋ

**РУСКО-
ИНОСЛОВЕНСКА
КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**

ФОТО ФУТУРА

Др Јован Ајдуковић

РУСКО-ИНОСЛОВЕНСКА КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА

Чесма „Четири лава“ у Сремским Карловцима из 1799. године

(Фото: <https://stav.wordpress.com/drustvo>)

Д.ф.н. Йован Айдукович

**РУССКО-
ИНОСЛАВЯНСКИЕ
КОНТАКТОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

Белград, 2014

Др Јован Ајдуковић

**РУСКО-
ИНОСЛОВЕНСКА
КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**

Београд, 2014.

ТИПОЛОГИЈА ТРАНССЕМАНТИЗАЦИЈЕ КОНТАКТОЛЕКСЕМА ПОД РУСКИМ УТИЦАЈЕМ¹⁶¹

Резиме. Формални опис транссемантизације контактолексема под руским утицајем у појединим јужнословенским и западнословенским језицима анализирамо на материјалу речника Ајдуковић 2004б, електронског издања речника Ајдуковић 2012 и Ајдуковић 2014а,б. У првом делу рада дефинишемо основне контактолошке појмове, разматрамо истраживачке методе и досадашње типологије транссемантизације, док у другом делу рада представљамо нову типологију делимичне транссемантизације. Она садржи 52 подтипа: 6 некомбинованих и 46 комбинованих транссемантизација, односно 15 двокомпонентних, 17 трокомпонентних, 10 четворокомпонентних, 3 петоконпонентне и 1 шестоконпонентну делимичну транссемантизацију. Уз сваки тип и подтип транссемантизације наводимо њихову елементарну дескрипцију и илустративни пример. Наш формални опис транссемантизације практично је применљив у изради контактолошких речника адаптације, као и семантичких контактолошких карата „Међусловенског контактолошког атласа“.

Кључне речи: контактолошки речник адаптације и идентификације, контактолексема под руским утицајем, инфлуенција, транссемантизација, типологија транссемантизације

Рад се састоји из два дела. У првом делу говоримо о досадашњим типологијама транссемантизације у контактолошкој лексикографији и о методологији истраживања. Посебну пажњу посвећујемо метајезику формалног описа семантичке адаптације у контактолошким речницима. Према Р. Филиповићу (Filipović 1986; 1990; Filipović, Menas 2005) и Ј. Ајдуковићу (Ајдуковић 2004; 2012) лексико-

¹⁶¹ Рад представља ширу верзију реферата који је припремљен за Шести хрватски славистички конгрес у Вуковару и Винковцима у организацији Хрватског филолошког друштва и Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу (10-13. септембра 2014. год.). Резиме реферата штампан је пре почетка конгреса у зборнику сажетака и прошао је рецензентски поступак.

графска формализација помоћу условних ознака најједноставнији је начин да се на једном месту представи адаптација великог броја модела и контактолексема у различитим изворима, као и инфлуенција. Други део рада доноси иновирану типологију транссемантизације.

Дефиниције кључних термина у раду

У овом истраживању определили смо се за терминологију теорије активације¹⁶² и пресликавања контактолошких јединица. Актуализацијом старих контактолошких термина у новом значењу, као и образовањем нових формирали смо термилошки систем за потребе лексикографске формализације адаптивних процеса. Тако смо термине „адаптација“, „интеграција“, „језик давалац“, „језик примаоца“, „језик посредник“ и др. преузели из теорије трансфера, док смо друге термине као што су „контактема“ (= основна контактолошка јединица), „конкретизатор“, „актуализатор“, „идентификатор“, „локализатор“, „блокатор“ и др. (Ајдуковић 2012: 71) створили у оквиру теорије активације и пресликавања (= између језика даваоца и језика примаоца не одвија се трансфер елемената, већ активација и пресликавање контактолошких јединица, одн. манифестација инфлуенције). Задатак контактолошке лексикографије је дескрипција, интерпретација и верификација лингвистичких и екстралингвистичких аспеката инфлуенције, односно адаптивних процеса, контактолошких контекстуалних улога контактолексема, различитих макростратегија (генерализација, редукција, парадигматизација) и микростратегија ширења инфлуенције (конфлуенција, конфигурација, парентеза, модификација итд.), првобитна фиксација контактолексема, контактофразема и других контактема на различитим језичким нивоима, укључујући и дискурсне контактеме у локалној и глобалној структури, те рад

¹⁶² Термин „активација“ се среће у раду Челич 2010: 657. Ауторка под „активацијом“ подразумева „возобновление употребления уже усвоенных в хорватском языке русизмов, заимствованных в различные периоды, по различным причинам“. Иначе, термин „активација“ је присутан у нашим радовима Ајдуковић 2003: 74-84 и Ајдуковић 2004: 81-83 у значењу манифестовање инфлуенције стимулисањем у контактаној ситуацији унутрашњег потенцијала језика примаоца, односно издвајање контактолошких јединица (контактема) под одређеним интралингвистичким и екстралингвистичким контактним условима. Процесима активације и пресликавања обухваћена је актуализација знања о инфлуенцији доминантног језика у контакту. На тај начин смо у проучавање русизама укључили когнитивни аспект. Пресликавање као други контактолошки процес обухвата попуњавање празних места у систему језика примаоца, односно апстракцију, асоцијацију и спецификацију, као и маркирање контактема (Ајдуковић 2004: 83).

на даљем развоју свих осталих аспеката контактолошког лексикографског описа. Како у овом раду кључне термине представљају *контактолошки речник адаптације и идентификације, инфлуенција, трансемантизација, контактема, контактолексема* и *формални запис трансемантизације*, у даљем излагању објаснићемо њихова значења.

К о н т а к т о л о ш к и р е ч н и к а д а п т а ц и ј е контактолексема (в. и Ајдуковић 2004а: 261-265) је тип контактолошког речника који садржи једноставне формалне записе различитих стратегија адаптације контактолексема одређене инфлуенције. Специфичним метајезиком описане су промене у семантичкој екстензији контактолексема под доминантним утицајем језика даваоца. Речнички чланак се састоји од дескриптивног и илустративног дела, чине га четири модула који имају једну или више зона (Ајдуковић 2012: 103-104). Први модул је најважнији део речничког чланка, садржи једну обавезну зону у којој се налази формални опис адаптације. Следећа три илустративна модула посвећена су у неједнаком обиму како реплици, тако и моделу. У њима се налазе потврде и илустрације неопходне за формализацију, описи семантичких промена према изворима, као и примери који потврђују парадигматску везу одредничке контактолексема са другим контактолексемама исте инфлуенције. Други модул има једну обавезну зону, односно зону руског модела у којој је дат њен елементарни граматички опис, једну факултативну зону у којој су наведене варијанте иницијалног модела, зону варијантних иницијалних контактолексема, као и зону контактолошких синонима и антонима. Трећи модул чине зона са етимолошком, стилистичком и граматичком информацијом о контактолексеми и руском моделу, те зона са прозодијским и корпусним подацима. Четврти модул обухвата две зоне: значењску зону и зону семантичких промена у трансемантизацији упарених лексикографских извора.

Други тип речника је к о н т а к т о л о ш к и р е ч н и к и д е н т и ф и к а ц и ј е контактолексема (в. и Ајдуковић 2004а: 259-261). За разлику од речника адаптације који садржи четири модула, овај тип речника није модуларне форме. Речнички чланак чине инвентар или списак контактолексема одређене инфлуенције, извори и тумачења која потврђују инфлуенцију. Лингвистички и екстралингвистички извори примарне и секундарне фиксације инфлуенције, као и тумачења аутора заснована на принципима контактолошке идентификације представљају кључне идентификаторе који одредничку контактолексема опредељују као реплику, а одговарајућу лексема је-

зика даваоца као њен модел (о принципима идентификације в. у Ајдуковић 2004а: 265-271, као и стр. 127-149).

Прави пример контактолошког речника адаптације представља „Контактолошки речник словенских језика“ (Ајдуковић 2010; 2011; 2012; 2014, ел. верз.) који радимо у складу са принципима е т а п н е л е к с и к о г р а ф и ј е. То значи да у КРСЈ континуирано уносимо све иновације до којих у међувремену долазимо. Израда речника у оквиру етапне лексикографије често зависи од динамике деценијских теоријских истраживања. Они се не публикују тек по завршетку целог пројектног циклуса (неки пројекти трају колико и животни век истраживача), већ по фазама. Етапној лексикографији не припадају комерцијални или стандардни дескриптивни речници мањег обима, већ велики вишетомни дескриптивни речници за чију израду је потребан велики број година или лексикографска дела модуларне форме. После извесног времена национални тезауруси савременог језика углавном захтевају нова допуњена издања.

У досадашњим радовима и н ф л у е н ц и ј у смо дефинисали као непосредан или посредан лингвистички и екстралингвистички утицај доминантног језика у контакту који у језику примаоцу доводи до активације и пресликавања контактема. Инфлуенција представља својство контактолошких јединица да развијају са моделом језика даваоца контекстуално-контактолошке блокове и кластере (в. Ајдуковић 2012: 66-71), али и контактолошку величину којом се описује утицај језика даваоца (тако, на пример, скраћени запис С0 може да се односи на нулту транссемантизацију, али и на потпуну семантичку инфлуенцију доминантног језика у контакту, в. о томе одељак посвећен инфлуенцији у формалном запису). Руски језик има улогу доминантног језика у контакту ако се налази у позицији изворног језика, језика даваоца или језика медијатора (в. Ајдуковић 2004а: 91-93). Осим матичног језика добри проводници руске инфлуенције су језици трансмитери, као и језици примаоци у оквиру интралингвалне и дискурсне реализације контактема. У руско-македонском и руско-хрватском језичком контакту језик трансмитер је српски¹⁶³, у руско-македонском је и бугарски¹⁶⁴, док је у руско-словеначком контакту

¹⁶³ Према М. Самарџији русизми „које је хрватски језик посудио између године 1918. и 1941. углавном су посудени посредством српског језика“ (Samardžija 1998: 137; Челич 2010: 656).

¹⁶⁴ Македонски језик је био „во постојан контакт со литературните јазици на соседните словенски народи, па известен број русизми преминале во него и посредно преку тие јазици, особено преку бугарскиот каде што русизмите во поново време

језик трансмитер српски и хрватски¹⁶⁵. Инфлуенцију можемо класификовати на различите начине, па тако разликујемо *статичку* (= интеграцијска) која се среће у речницима (на инфлуенцију указује контактолошки квалификатор *рус.*), *стандардну интермедијарну* (= руска инфлуенција у несловенској лексици), *конвергентну интермедијарну* (= руска инфлуенција у општесловенској лексици), *дивергентну интермедијарну* (= проводник руске инфлуенције је језик трансмитер), затим *синтагматску* (= колокацијска), *парадигматску* (= руска инфлуенција код појединих категорија лексичко-семантичког система као што су контактолошки антоними, синоними, хомоними, пароними и др., в. Ајдуковић 2012), те *интралингвалну*, *прагматичку*, *варијабилну*, *контекстуалну* итд. Тако, на пример, придевска контактолексема *етапни* уколико се налази у терминолошкој синтагми *етапна лексикографија*, односно ако се употреби у атрибутивној позицији уместо одговарајућег контактнoг синонима *фазни* (*фазна лексикографија*) добија *синтагматску* и *контекстуалну стандардну интермедијарну* руску инфлуенцију. Њен одговарајући руски модел је придев *этапный* у терминолошкој синтагми *этапная лексикография*¹⁶⁶. Хрватска контактолексема *једнообразан* (РНЈ 1998, 371) има *статичку* и *дивергентну интермедијарну* руску инфлуенцију зато што је српски језик трансмитер у руско-хрватском контакту. Интралингвална инфлуенција је карактеристична за фрејмску трансдеривацију пропозиционалне структуре творбеног гнезда (в. стр. 47-76). На основу до сада реченог можемо извести следећи закључак: у речнички чланак КРСЈ треба унети пети модул који би садржао две зоне, једну са лингвистичким, а друга са екстралингвистичким описом руске инфлуенције.

У литератури термин *т р а н с с е м а н т и з а ц и ј а* се дефинише на различите начине. Под њим се најчешће подразумева процес семантичке адаптације позајмљеница (у теорији активације и пресликавања говори се о адаптацији контактолексема), затим поступак простог декомпоновања лексикографских дефиниција контактолексема, односно поступак идентификовања контактосема и контактосе-

функционираат како неутрални единици“ (Чундева 1980: 2).

¹⁶⁵ А. Брезник је писао да су многи русизми преузети из збирке Т. Маретића (Breznik 1909: 276).

¹⁶⁶ Према нашим сазнањима термин „этапная лексикография“ није широко заступљен у руској лексикографији. Нашли смо га на Интернету у наслову једног реферата који је прочитан на научној конференцији. На жалост, програм те конференције није нам доступан преко претраживача, тако да не можемо овом приликом да наведемо библиографске податаке о самом раду и његовом аутору.

мема у дефиницијама значења (Ајдуковић 2004а; 2012), као и поступак утврђивања инфлуенције на семантичком нивоу. Као што је познато, Р. Филиповић у свом речнику англицизама анализира све промене значења модела од момента „*transfera do integracije u jezik primalac i kasnije u toku upotrebe anglicizma u jeziku primaocu*“ (Filipović 1990: 37). Увођењем два вида адаптације, примарне и секундарне, Р. Филиповић издваја с једне стране нулту промену коју карактерише истозначност модела и реплике, а с друге стране промене које су последица сужења или проширења значења. Ове последње у речнику се означавају засебним формулама. Нарочито га интересују следеће промене у семантичкој екстензији: (1) нулта семантичка екстензија (задржавање једног или више значења модела) и (2) сужење (одн. смањење) значења “по броју и у пољу” као “опште тенденције” у примарној адаптацији, те (3) проширење значења “по броју и у пољу” у секундарној адаптацији. Р. Филиповић у Filipović 1986: 153 разликује две контактолошке појаве: (1) адаптацију значења модела на позајмљеници и (2) семантичко позајмљивање на неку већ постојећу домаћу реч. Појмом „језичко позајмљивање“ обухвата само „анализу адаптације модела“, док по њему друга појава нема везе са позајмљеницама“. Своју теорију изграђује на материјалу позајмљеница и њихових модела. Р. Филиповић и А. Менац у књизи Filipović, Menac 2005 не анализирају семантичко позајмљивање, одн. “трансфер значења”, већ издвајају нулту, примарну и секундарну адаптацију и задржавају стару поделу из 1990. У првом теоријском делу књиге користе термин “транссемантизација” (Филиповић, Менац 2005: 12).

Термин „транссемантизација“ налазимо у раду Д. Шкиљана о превођењу властитих имена типа „Nederland > Nizozemska“ (Škiljan 1992; Ivas 2003: 7), док се у словачкој филологији среће код Ј. Фурдика, М. Олоштјака и др. Ј. Фурдик у истраживању под називом „*Integračné procesy pri lexikálnych prevzatiah*“ у списак тзв. „транс-термина“ укључује „транссемантизацију“ (Furdík 1994: 97). Међутим, у пасусу који разматра „семантичку адаптацију“, одн. „семантичку интеграцију“ хунгаризама у словачком језику он се не употребљава. Други словачки филолог М. Олоштјак у монографији „*Jazykovo-štruktúrny a komunikačno-pragmatický status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine)*“ (Ološtiak 2007: 37) подсећа читаоца да се термин „транссемантизација“ среће не само у споменутом раду Ј. Фурдика (1994), већ и у нашој монографији о русизмима у српскохрватским речницима („*Nezávisle od J. Furdíka s termínmi transderivácia, transmorfoložizácia, a transsémantizácia pracuje <...> kontaktológ J.*

Ајдуковић (1997)“ М. Радченко у раду „Semantička adaptacija ruskih posuđenica u hrvatskom jeziku od 1945. do 2000. godine“ (Radčenko 2006) у оквиру примарне адаптације издваја нулту семантичку екстензију, сужење броја значења, сужење поља значења и сужење значења у броју и пољу. Секундарној адаптацији припадају проширење броја значења, проширење значења у значењском пољу, елипса и пејоризација. Рад М. Радченко обилује већим бројем примера, неки се не налазе у нашим ранијим издањима контактолошког речника (нпр. *socrealizam*, *buđonovka*), тако да ћемо их укључити у српски и хрватски том КРСЈ.

У монографији Ајдуковић 1997: 68-89 издвојили смо три типа транссемантизације: нулту (C₀), делимичну (C₁) и слободну (C_#). У оквиру делимичног типа анализирали смо 14 подтипова, односно једночлане C_{1н}, C_{1ф}, C_{2н}, C_{2ф}, двочлане C_{1н}+C_{1ф}, C_{1н}+C_{2н}, C_{1н}+C_{2ф}, C_{1ф}+C_{2н}, C_{1ф}+C_{2ф}, C_{2н}+C_{2ф} и трочлане C_{1н}+C_{1ф}+C_{2н}, C_{1н}+C_{1ф}+C_{2ф}, C_{1н}+C_{2н}+C_{2ф}, C_{1ф}+C_{2н}+C_{2ф} транссемантизације. У монографији Ајдуковић 2004: 195-224 говоримо о 28 транссемантизација русизама у осам словенских језика. Новину представљају нови метајезик описа и нови подтипови делимичне транссемантизације (C_{1Фр}, C_{1Фм}+C_{1Фр}, C_{1Нм}+C_{1Фр}, C_{1Фр}+C_{2Нм}, C_{1Фр}+C_{2Фр}, C_{1Нм}+C_{1Фм}+C_{1Фр}, C_{1Нм}+C_{1Фр}+C_{2Нр}, C_{1Нм}+C_{1Фр}+C_{2Фр}, C_{1Фм}+C_{1Фр}+C_{2Фр}, C_{1Фм}+C_{1Фр}+C_{2Н2р}, C_{1Нм}+C_{1Фм}+C_{1Фр}+C_{2Фр}, C_{1Нм}+C_{1Фм}+C_{2Нр}+C_{2Фр}). У књизи Ајдуковић 2012: 120-122 издвојили смо 30 транссемантизација русизама у осам словенских језика. Новину представљају два подтипа делимичне транссемантизације (C_{1Нм}+C_{1Фм}+C_{1Фр}+C_{2Фр}, C_{1Нм}+C_{1Фм}+C_{1Фр}+C_{2Нр}+C_{2Фр}). Нови извори и језички корпус, као и различите комбинације упарених извора најчешће условљавају повећање броја подтипова транссемантизације. Повећање или губитак одређеног подтипа делимичне транссемантизације представља иновацију у теорији. Метајезик контактолошког описа транссемантизације и даље је предмет нових спецификација.

К о н т а к т е м а је “сваки контактолошки обележени елемент језика примаоца иза кога стоји контактолошки когнитивни смицао, неко знање и информација” (Ајдуковић 2004: 85; Ајдуковић 2012: 13). На семантичком нивоу инфлуенција се манифестује преко *контактосемема*, *контактосема*, *архиконтактосема* и др. Контактосемема је позајмљеница (према терминологији Р. Филиповића и др.), али и домаћа реч која носи квант структурираног знања о утицају доминантног језика у контакту. Она је генератор инфлуенције у различитим маркираним контекстима и пролази кроз све адаптацијске

процесе. Увођењем појма *терцијарна адаптација* (утицај језика посредника и језика порекла) омогућили смо да се контактолексемама са варијабилном инфлуенцијом претпоставе различити модели.

Ф о р м а л н и з а п и с или симболички контактолошки метајезик представља низ условних ознака за одређени тип или подтип транссемантизације, може се односити на сегмент формуле транссемантизације у КРСЈ или на величину инфлуенције.

Методологија истраживања

У овом истраживању усредсредили смо се на реинтерпретацију и иновацију досадашње типологије транссемантизације. Неопходни услови за примену овог методолошког поступка су повећање броја извора и језичког корпуса, усавршавање метајезика формализације транссемантизације и др. Грађу смо ексцерпирали методом слободног узорка из контактолошких речника Ајдуковић 2004, Ајдуковић 2010-2012, Ајдуковић 2014, појединих дескриптивних речника, као и из истраживања Radčenko 2006. Анализирали смо руске моделе и контактолексема у српском, хрватском, бугарском, македонском, словеначком, словачком, чешком и пољском језику.

Према И.А. Стернину дескриптивна лексикографија традиционално користи метод „рефлексивне анализе семног састава речи“, одн. логичку рефлексiju, језичко осећање и когнитивно искуство. У оквиру семне семасиологије познате су и неке друге методе као што су метод „директне опозитне компонентне анализе“, „когнитивно-семантички метод експликације сема“, „метод добијања језичког материјала за семни опис“, „метод семне интерпретације језичког материјала и формулације сема“, као и „метод верификације семне дескрипције значења“ (Стернин 2013: 3-4). Једна од процедура методе уопштавања речничких дефиниција је компилација речничких дефиниција из више извора. Иако у лингвистичкој литератури постоји велики број семантичких теорија, нису све погодне за једноставну и масовну лексикографску формализацију транссемантизације¹⁶⁷. Примера ради, према В. Ј. Апресян једно од ограничења „теорије природ-

¹⁶⁷ Према С. Ристић и М. Радић-Дугоњић приказивање семантичког садржаја у виду формула омогућава економију и експликацију заједничких елемената који су комбиновани „на различите начине“, а с друге стране „овакво формализовање даје упрошћену слику значења које се никад не може свести на прости збир елемената без остатка“ (Ристић, Радић-Дугоњић 1999: 42).

ног семантичког метајезика“ А. Вјежбицке је „семантичка декомпозиција до нивоа семантичких примитива“ која „не всегда отражает языковую реальность“ с обзиром да значења већег броја речи могу се састојати „из более крупных семантических блоков, не являющихся примитивами“ (Апресян 2014: 11).

К о н т а к т о л о ш к а ф о р м а л и з а ц и ј а трансемантизације је поступак контрастивног представљања значењског садржаја речничких дефиниција контактолексема и модела помоћу условних ознака. Добијени формални запис указује на потпуну (C0) инфлуенцију или само на контактолошке промене, односно на примарна и секундарна значења контактолексема и њихових модела која не носе C0 инфлуенцију, или пак само на нека од наведених значења. На основна и секундарна значења указују условне ознаке C0 (= када означава поклапање значења у броју), C1Нм (= сужење значења модела у броју), C1Фм (= сужење значења модела у пољу), C2Нр (= проширење значења контактолексема у броју) и C2Фр (= проширење значења контактолексема у пољу). Други део формалног записа описује и резултате контрастивно-компонентне анализе (= издвајање интегралних и диференцијалних сема модела и контактолексема). Другим речима, условним ознакама могу бити представљене и оне семантичке компоненте које се налазе у структури појединачног значења контактолексема и њеног модела. Овај део записа чине C1Фр (= сужење значења контактолексема у пољу), C2Ф>р (= проширење значењског поља контактолексема према суженом значењском пољу модела), али и C0 уколико означава поклапање семантичких компонентни декомпонованог значења модела и контактолексема (архисема и сема, одн. архиконтактосема и контактосема).

Дакле, експликација примарних / секундарних значења и семантичких компоненти заснива се на простој декомпозицији семантичког садржаја речничких дефиниција модела и контактолексема. Транссемантизацијом издвајамо д е к о м п о з и т е или семантички садржај контактолексема у оквиру контактолошког блока бинарне структуре „руски модел (= доминантни извор инфлуенције) – српска контактолексема“ (о контекстуално контактолошким блоковима в. у Ајдуковић 2012: 66). Она не обухвата искључиво семну декомпозицију значења, јер се ни речничке дефиниције не састављају према семном принципу. Декомпозит могу чинити једна сема, комбинација више сема и семема (= значења, примарна и секундарна; у полисемантичкој структури испред њих стоје посебне бројчане или словне ознаке). Семе и семеме које су носиоци инфлуенцију зовемо *кон-*

тактосеме, односно *контактосемеме*. За разлику од једночланих формалних записа, вишечлани записи траже додатну интерпретацију која би показала које су контактосеме и контактосемеме носиоци инфлуенције доминантног језика даваоца. Ови подаци треба да се налазе у посебној зони речничког чланка. Према томе, простом декомпозицијом семантичког садржаја издвајамо *заједнички интегрални* декомпозит С0 (= идентичну семему модела и контактолексеме или сему модела, одн. контактосемему и контактосему), *диференцијални интегрални* декомпозит контактолексеме С1Фр (= контактосему), *диференцијалне потенцијалне* декомпозите модела С1Нм (= семему или значење у речнику под одређеним бројем) и С1Фм (= сему или нијансу значења у речнику испред кога стоји словна ознака), као и *диференцијалне периферне* декомпозите контактолексеме С2Нр, С# (семеме), С2Фр и С2Ф>р (семе). Диференцијални потенцијални декомпозити модела могу бити активирани и/или пресликани у ситуацији језичког контакта. Периферни декомпозити су семантичке иновације контактолексеме.

Упарени лексикографски извор

И.А. Стернин сматра да се речничке дефиниције значења не генеришу увек према семном принципу, да немају сви речници исте семе, као и да често нису поуздан извор за експликацију сема. Неке дефиниције садрже истозначне речи, синонине и траже семну интерпретацију. Углавном су присутне централне семе, док у појединим лексикографским делима недостају периферне, конотативне и функционалне семе (Стернин 2013: 10). Иако се већина истраживача слаже да дефиниције представљају полазни материјал за семну анализу и да треба компилirati различите дефиниције значења у једну, ми смо се определили за анализу упареног лексикографског извора.

У п а р е н и л е к с и к о г р а ф с к и и з в о р чине лексикографски извор модела и лексикографски извор контактолексеме. Формалном запису транссемантизације не подлежу компилиране дефиниције лексикографских извора, већ само дефиниције значења упареног лексикографског извора. Дефиниција значења модела која се налази у једном лексикографском извору може се поредити са дефиницијама значења контактолексеме великог броја лексикографских извора. За сваки упарени извор треба да постоји посебан формални запис, док се дескрипција семантичких промена наводи у цитатном облику (у КРСЈ она долази после ознаке ©). Оваквим мето-

долошким поступком чува се веза између лексикографских традиција, између руских речника и речника језика примаоца. С обзиром да лексикографи врло често консултују речнике модела приликом дефинисања значења контактолексема, сличност дефиниција значења може представљати екстралингвистичку информацију о инфлуенцији. Као пример упареног извора наводимо дефиницију значења руског модела *барабан* према извору СРЈАН и дефиниције значења контактолексема *барабан* према изворима РБАН и ГРЧД.

- Значења првог упареног извора

Руски модел. БАРАБАН 1. Ударный музыкальный инструмент в виде полого цилиндра, оба основания которого обтянуты кожей. 2. Деталь различных машин и механизмов в виде цилиндра, обычно полого. 3. Цилиндрическая или многогранная верхняя часть здания, поддерживающая купол (СРЈАН).

Бугарска контактолексема. БАРАБАН 1. Ударен музикален инструмент, във форма на цилиндър и с опъната от двете му страни кожа. 2. Цилиндрична част в разни машини и механизми (РБАН).

- Значења другог упареног извора

Руски модел. БАРАБАН 1. Ударный музыкальный инструмент в виде полого цилиндра, оба основания которого обтянуты кожей. 2. Деталь различных машин и механизмов в виде цилиндра, обычно полого. 3. Цилиндрическая или многогранная верхняя часть здания, поддерживающая купол (СРЈАН).

Бугарска контактолексема. БАРАБАН 1. кух ударен музикален инструмент с опъната от двете му страни кожа; 2. част от механизъм с куха цилиндрична форма; 3. цилиндрична част с места за патроните в револвера; 4. в археологијата и архитектурата – цилиндричен постамент на сграда, върху којто лежи купола (ГРЧД).

Метајезик транссемантизације Формални запис

У контактолошком речнику заступљена су три типа формалних записа: *парцијални, скраћени, једнокомпонентни статички и динамички. Потпуни запис у облику формуле* није присутан у КРСЈ.

- Парцијални запис
 - $C1H_m$
 - $C2H_p + C2\Phi_r$
 - $C1H_m + C1\Phi_m + C2H_p + C2\Phi_r + C2\Phi_{>p}$
 - $C1\Phi_r$
 - $C2\Phi_{>p}$
- Скраћени запис
 - $C0 < \text{нпр. } C0 + C0 + C0$
- Једнокомпонентни статички запис $C0$
- Једнокомпонентни динамички запис $C1\Phi_r$
- Једнокомпонентни динамички запис $C\#$
- Потпуни запис у облику формуле
 - $C1 = C0 + C1H_m$
 - $C1 = C0 + C2\Phi_{>p}$
 - $C1 = C0 + C2H_p + C2\Phi_r$
 - $C1 = C0 + C1H_m + C1\Phi_m + C2H_p + C2\Phi_r + C2\Phi_{>p}$

Ф о р м а л н и з а п и с транссемантизације одражава интегралну концепцију адаптацијских семантичких промена (= јединство семантичких декомпозиција модела и контактолексема или јединство неких од компоненти). Састоји се из једног и/или два дела. Код вишечланих записа један део је статички ($C0$), а други динамички ($C1H_m$, $C1\Phi_m$, $C2H_p$ итд.). Због просторне економије код свих $C1$ приказујемо само динамички део, те зато такав запис зовемо *парцијални* запис. Дескриптори инфлуенције су статички део ($C0$) парцијалног, скраћеног или потпуног записа $C1$ у облику формуле, као и једнокомпонентна статичка $C0$. По потреби додатном интерпретацијом може се указати на инфлуенцију доминантног језика у контакту.

При изради формалног записа у КРСЈ служимо се следећим правилима:

1) у КРСЈ приказујемо динамичке формалне записе; они, изузев у случају једнокомпонентне $C0$, описују семеме / семе које одражавају одређене семантичке промене;

2) ако се ради о вишечланој транссемантизацији, онда се у првом делу формалног записа представљају значења и/или нијансе значења модела, а у другом делу значења и/или нијансе значења контактолексема;

3) ако се комбиновани формални запис односи само на значе-

ња модела, онда се у првом делу наводе семеме, а у другом нијансе значења модела;

4) ако се комбиновани формални запис односи само на значења контактолексе, онда се у првом делу налазе семеме, а у другом нијансе значења, одн. семе;

5) у вишечланим записима ознака за сужење значења налази се испред ознаке за проширење значења или нијансе значења контактолексе;

6) ознака за проширење значењског поља контактолексе према суженом значењском пољу модела ($C2\Phi > p$) увек долази на крају формалног записа.

Инфлуенција у формалном запису

Носиоци *потпуне* инфлуенције су контактосеме и контакто-семеме. Као што смо већ рекли, она је карактеристична за једнокомпонентну $C0$, као и за двокомпонентне $[C0]+C1Нм$ или $[C0]+C1Фм$ и вишекомпонентне трансемантизације за сужење значења (нпр. $[C0]+C1Нм+C1Фм$). *Делимичну* инфлуенцију носе двокомпонентне и вишекомпонентне трансемантизације које садрже проширење значења у броју и пољу (нпр. $[C0]+C2Нр$, као и оне које комбинују сужење и проширење значења (нпр. $[C0]+C1Нм+C1Фр+C2Нр+C2\Phi > p$). Ако формални запис трансемантизације не указује на контактосему или контактосемему, већ на дерогирана значења ($C\#$), онда говоримо о *нултој* инфлуенцији. У том случају она се утврђује на основу неких других лингвистичких и екстралингвистичких параметара.

Формални записи у појединим изворима

Формални опис трансемантизације контактолексе може бити *коригован* према речничкој дефиницији модела, *некоригован*, *кумулятиван* и *некумулятиван*. Контрастирањем значења контактолексе *агитка* у РСАНУ („песма, чланак или сл. којима је циљ агитација“), значења руског модела *агитка* у СРЈАН („литературное, живописное и т. п. произведение, преследующее лишь агитационные цели без учета художественной стороны“), као и значења у RHR који нам је послужио као корективни извор („pismeni sastav za agitaciju /plakat, slika, pjesma i sl./“), утврдили смо адаптацију испитиване контактолексе нултом трансемантизацијом ($C0$). С друге стране, некоригована анализа указује на $C1Фм$ делимичну трансемантизацију

с обзиром да контактолексема не пресликава семе модела „живописное и т. п. произведение <...>“ (СРЈАН). Анализа другог упареног лексикографског извора (СРЈАН/РМС) доноси нови подтип транссемантизације. Пресликавањем семе модела „књижевно дело“ делимично коригујемо дефиницију РМС („песма или чланак написани ради агитације“), али не уносимо семе модела „живописное и т.п. произведение“ <...> због чега се *агитка* адаптира С1Фм делимичном транссемантизацијом. С друге стране, некоригована анализа даје нови резултат у облику двочланог записа С1Фм+С1Фр. Прва компонента указује на сужење значењског поља модела („живописное и т.п. произведение <...>“), а друга на сужење значењског поља контактолексема („песма или чланак“). Осим тога, кумулативна анализа оба упарена лексикографска извора (два српска и једног руског) показује нулту транссемантизацију (С0). Контактотексема *агитка* има исту семантичку структуру као и модел, а присутне разлике одраз су несавршености лексикографских дефиниција.

Упоредном анализом извора Ајдуковић 1997, Ајдуковић 2004 (срп.), Ајдуковић 2004 (хрв.) и Radčenko 2006 утврдили смо да неке контактолексема имају исти, делимично исти или различит опис транссемантизације. Највиши степен подударности карактеристичан је за контактолексема које су прошле нулту транссемантизацију (С0). Овим типом се адаптирају српске и хрватске контактолексема *буквојед* / *bukvojed* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *бумашка* / *bitaška* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *гимнастјорка* / *gimnastjorka* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *гулаг* / *gulag* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *јаровизација* / *jarovizacija* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *каћуша* / *kačiša* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *космодром* / *kosmodrom* (Ајдуковић 2004; Radčenko 2006), *космонаут* / *kozmonaut* (Ајдуковић 2004; Radčenko 2006), *курчатовиј(ум)* / *kurčatovij* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *луноход* / *lunohod* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *менделевиј(ум)* / *tendelevij* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *мењшевик* / *mejševik* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *наркомат* / *narkomat* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *непман* / *perman* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *пролеткулт* / *proletkul* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *совхоз* / *sovhoz* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *ударник* / *udarnik* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006), *чернозем* / *černozem* (Ајдуковић 1997; 2004; Radčenko 2006) и многе друге. С друге стране, наведени извори неједнако описују транссемантизацију контактолексема *колхоз* / *kolhoz*, *уравниловка* / *uravnilovka*, *белогардејац* / *bjelogardijac*, *стахановац* / *stahanovac*

и *буревесник / burevjesnik*. Разлике су најчешће последица различитог упаривања лексикографских извора, кориговања постојећих речничких дефиниција, као и методолошких разлика, на пример, кумулативне анализе или другачије типологије трансемантизације. Тако према Radčenko 2006 руски модел *товарищ* у речнику ССРЛЈ „ima sedam osnovnih značenja i pet podznačenja, dakle ukupno dvanaest značenja“ (Radčenko 2006: 153), док према Ајдуковић 2004 (хрв.) извор СРЈАН уз овај модел наводи шест основних значења и пет нијанси значења. Осим тога, испитивани контактолошки речници бележе промене само у семантичкој екстензији, али не и поједине тенденције у примарној или секундарној адаптацији (недостаје им, примера ради, посебна ознака за елипсу). Пејоризацију употребљавамо у значењу дерогације или „екстремног проширења значења“, односно губитка „везе са првобитним преузетим значењем из примарне адаптације“ (Ајдуковић 1997: 84), док други аутори пејоризацију везују за употребу неке речи „u značenjima koja su negativnija nego u jeziku davatelju“ (Radčenko 2006: 156).

Коригована кумулативна анализа упарених лексикографских извора СРЈАН/РСАНУ (Ајдуковић 1997: 208) и ССРЛЈ/VSRİK (Radčenko 2006: 150) показује нулту семантичку адаптацију српске и хрватске контактолексеме *колхоз / kolhoz* (C0). Другачији резултат се добија некоригованом и некумулативном анализом. Према Ајдуковић 2004: 89, 161 контактолексеме *колхоз* и *kolhoz* адаптирају се сужењем значењског поља модела, тј. С1Фм подтипом делимичне трансемантизације. Лексикографски извори РСАНУ, РНЈ и VSRİK не пресликавају подзначење модела „коллектив лиц, состоящих в коллективном хозяйстве; колхозники“ (СРЈАН) иако се оно среће у примеру „ушао је у колхоз“ (постао је колхозник). К. Недбалкова у раду „Род затвора, затвор рода“ употребљава хрватску контактолексемену *kolhoz* у значењу мање групе затвореница и затвореника „povezanih društvenih i ekonomskim vezama“ (Nedbálková 2006: 91). Ако би речнички чланак хрватског дела КРСЈ садржао и ово значење, онда би уз контактолексемену *kolhoz* стајао парцијални двочлани формални запис трансемантизације С1Фм+С1Фр (< C0+С1Фм+С1Фр). Први део записа указује на сужење значењског поља руског модела (није пресликана сема „лица в коллективном хозяйстве“), док се други део записа односи на сужење значењског поља контактолексеме („група затвореника“). Дакле, трансемантизација подразумева издвајање заједничке контактосемеме („совјетско колективно пољопривредно газдинство“), као и декомпоновање архиконтактосеме (интегралне семе) „лице (лица)“ и диференцијалне контактосеме. Они су уједно и

носиоци руске инфлуенције. Међутим, ако бисмо из анализе искључили експликацију архиконтактосеме и унели контактолошки критеријум постојања примарних и секундарних промена, онда би добијени скраћени двочлани формални запис изгледао овако: $C1Фм+C2Фр$ ($< C0+C1Фм+C2Фр$). Прва компонента представља сужење значењског поља модела („коллектив лиц, состоящих в коллективном хозяйстве; колхозники“), док друга указује на проширење значењског поља контактолексема („мања група затвореница и затвореника која је повезана различитим везама“). Према томе, оба некоригована формална записа могу се унети у КРСЈ.

Анализа упареног лексикографског извора СРЈАН 1999/RSR (Radčenko 2006: 150) показује нулту семантичку адаптацију контактолексема *uravnilovka* („sustav uјednačenog plaćanja neovisno o količini i kvaliteti obavljenog posla, potpuno društveno izјednačavanje“). Коригована и кумулативна транссемантизација упареног лексикографског извора СРЈАН/РМС (Ајдуковић 1997: 298) указује на проширење значењског поља контактолексема (C2Фр) („систем уједначеног плаћања зараде, независно од количине и квалитета израђеног посла“), док је носилац руске инфлуенције интегрална контактосема „изједначавање“. Некориговани формални записи СРЈАН/РМС и СРЈАН/РНЈ (Ајдуковић 2004: 143; 184) указују на адаптацију контактолексема *уравниловка* и *uravnilovka* трочланом делимичном транссемантизацијом $C1Фм+C1Фр+C2Фр$ чији су елементи сужење значењског поља модела (C1Фм), сужење значењског поља контактолексема (C1Фр) и проширење значењског поља реплике (C2Фр). Контактосема не садржи семе модела „неосновано“ и „неоправдано“, сужава значењско поље на „систем уједначеног плаћања зараде“ које је у вези са послом, али и проширује значењско поље на „потпуно друштвено изједначавање“. Носилац руске инфлуенције је интегрална контактосема „изједначавање“ (нивелација). У КРСЈ треба унети транссемантизацију других упарених лексикографских извора, на пример, СРЈО/РМС. Српска контактосема *уравниловка* се на основу некориговане анализе овог речничког пара адаптира C1Фм делимичном транссемантизацијом јер не пресликава диференцијалне семе „неосновано“ и „неоправдано“. Носиоци руске инфлуенције према овом упареном лексикографском извору су интегралне и диференцијалне контактосеме „изједначавање“ и „уједначено плаћање зараде“.

Декомпозиција дефиниција речника СРЈАН/VSRIK (Radčenko 2006: 150-151; Ајдуковић 2004: 150) показује да се хрватска контак-

толексема *bjelogardijac* адаптира нултом транссемантизацијом (C0). Носиоци руске инфлуенције су контактосеме „*припадник Вијеле гарде*“, „*protuboljševik*“. Анализа другог хрватског упареног извора СРЈАН/РНЈ (Ајдуковић 2004: 150) указује на сужење њеног значењског поља (C1Фм). Наиме, у хрватском извору није пресликана сема модела „контрареволуционар“. Контактолошки речници Ајдуковић 1997: 128 и Ајдуковић 2004: 50 потврђују двочлану транссемантизацију контактосеме *белогардејац* у српском језику (C1Фм+C2Фр) и то на основу извора СРЈАН/СЛСР. У периоду примарне адаптације из руског језика није пресликана сема „контрареволуционар“ (C1Фм), док је у секундарној адаптацији дошло до проширења значењског поља („бела гарда у Словенији“) (C2Фр). Носилац руске инфлуенције је контактосемема „припадник контрареволуционарне војске у октобарској револуцији у Русији“.

Декомпозиција значења неколико упарених лексикографских извора показује да се контактосеме *стахановац / stahanovac* (Radčenko 2006: 151, Ајдуковић 1997: 290 и Ајдуковић 2004: 138) и *буревесник / burevjesnik* (Radčenko 2006: 151, Ајдуковић 1997: 145 и Ајдуковић 2004: 58) адаптирају нултом транссемантизацијом (C0). Носилац руске инфлуенције у РМС је контактосема „ударник“. Анализа другог упареног извора СРЈАН/БТС (Ајдуковић 2004: 139) показује C1Н2м транссемантизацију, што значи да се у примарној адаптацији није пресликало секундарно значење руског модела „о човеке, рабајућем с целью, чтобы его заметили“ (БТС). Што се тиче хрватске контактосеме *burevjesnik*, контактолошки речник бележи проширење значењског поља у секундарној адаптацији фигуративним значењем („*simbol neslomljive težnje za postignućem revolucionarnog cilja, kako pjeva u svojoj poznatoj istoimenoj pjesmi Maksim Gorki*“, VRSR). Носилац руске инфлуенције је контактосема „албатрос“. Ово фигуративно и свечано значење бележи извор СРЈО, те на основу упареног извора СРЈО/VRSR можемо констатовати нулту транссемантизацију. Носиоци руске инфлуенције су оба значења контактосеме.

На основу ових неколико примера можемо закључити да је потребно у српски и хрватски том КРСЈ унети резултате кориговане, некориговане, кумулативне и некумулативне транссемантизације речничких дефиниција већег броја упарених лексикографских извора. Анализа треба да покаже које су контактосеме и контактосеме носиоци руске инфлуенције и та информација у КРСЈ може бити додатно интерпретирана у посебном делу речничког чланка.

Типологија транссемантизације

У испитиваној грађи Ајдуковић 1997, Ајдуковић 2004 и Ајдуковић 2010-2012 (2014 ел. извор) нашли смо потврде за сва три типа транссемантизације, тј. за нулту (C0), делимичну (C1) и слободну (C#) транссемантизацију. Делимична транссемантизација садржи 52 подтипа. Претпостављамо да ће се број подтипова у оквиру делимичне транссемантизације повећавати ако се буду уносили још неки параметри у анализу. У даљем тексту дајемо списак транссемантизација и представљамо нека њена основна обележја на примерима контактолексема под руским утицајем у српском, хрватском, бугарском, македонском, словеначком, словачком, чешком и пољском језику.

1. Нулта транссемантизација (C0)
2. Суужење броја значења модела (C1Нм)
3. Суужење значењског поља модела (C1Фм)
4. Суужење значењског поља реплике (C1Фр)
5. Проширење броја значења реплике (C2Нр)
6. Проширење значењског поља реплике (C2Фр)
7. Проширење значењског поља реплике према суженом значењском пољу модела (C2Ф>р)
8. Двочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм
9. Двочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр
10. Двочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр
11. Двочлана транссемантизација C1Нм+C2Фр
12. Двочлана транссемантизација C1Нм+C2Ф>р
13. Двочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр
14. Двочлана транссемантизација C1Фм+C2Нр
15. Двочлана транссемантизација C1Фм+C2Фр
16. Двочлана транссемантизација C1Фм+C2Ф>р
17. Двочлана транссемантизација C1Фр+C2Нр
18. Двочлана транссемантизација C1Фр+C2Фр
19. Двочлана транссемантизација C1Фр+C2Ф>р
20. Двочлана транссемантизација C2Нр+C2Фр
21. Двочлана транссемантизација C2Нр+C2Ф>р
22. Двочлана транссемантизација C2Фр+C2Ф>р
23. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр
24. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Нр
25. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Фр
26. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Ф>р
27. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Нр
28. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Фр

29. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Ф>р
30. Трочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр+C2Фр
31. Трочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр+C2Ф>р
32. Трочлана транссемантизација C1Нм+C2Фр+C2Ф>р
33. Трочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр+C2Нр
34. Трочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр+C2Фр
35. Трочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр+C2Ф>р
36. Трочлана транссемантизација C1Фм+C2Нр+C2Фр
37. Трочлана транссемантизација C1Фм+C2Нр+C2Ф>р
38. Трочлана транссемантизација C1Фм+C2Фр+C2Ф>р
39. Трочлана транссемантизација C2Нр+C2Фр+C2Ф>р
40. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр
41. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Фр
42. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Фр
43. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Ф>р
44. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Фр+C2Ф>р
45. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Нр+C2Фр
46. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р
47. Четворочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р
48. Четворочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р
49. Четворочлана транссемантизација C1Фм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р
50. Петочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Фр
51. Петочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р
52. Петочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р
53. Шесточлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р
54. Дерогација или слободна транссемантизација C#

1. Нулта транссемантизација (C0)

Овим типом транссемантизације адаптирају се контактосеме код којих се декомпозицијом унутар контактолошко-контекстуалног блока експлицирају заједнички интегрални декомпозити, односно интегралне (контактограмема + контактоархисема) и диференцијалне контактосеме или само ове прве код асемантичних (најчешће термилошких) контактолексема. Тако, на пример, семема хрватске контактолексема *birjuz* састоји се од интегралне контактосеме, односно од контактограмема са значењем предмета и категоријално-лексичке контактоархисеме *врста драгуља*. Осим тога, она пролази примарно-терцијарну адаптацију, док је носилац потпуне инфлуенције модела интегрална контактосемема или заједнички ин-

тегрални декомпозит. Шематски транссемантизација изгледа овако:

Врста адаптације: примарно-терцијарна

Тип транссемантизације: нулта

Опис транссемантизације: C0 или заједнички интегрални декомпозит > контактограмема (именица која означава предмет) + контактоархисема (врста драгуља /изражена је појмовна вредност/)

Величина инфлуенције: C0

Врста инфлуенције: потпуна

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **бирюза** = непрозрачный минерал голубого или голубовато-зеленого цвета, употребляемый как драгоценный камень для различных украшений (МАС). ► ХРВ. **birjuz** = C0 – vrsta dragulja, varijetet plemenitog berila, tirkiz (РСРТП).

2. Сужење броја значења модела (C1Нм)

Упарени лексикографски извор: први

Врста адаптације: примарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне C

Опис транссемантизације: C1Н1,2м + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: C0

Врста инфлуенције: потпуна

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **вложение** = 1. Действие по знач. глаг. вложить. 2. То, что вложено, помещено внутрь (преимущественно о чем-л. дополнительном, представляющем ценность). 3. Денежная сумма, вложенная в какое-л. предприятие. (МАС) ► БУГ. **вложение** = C1Н1,2м – пари, средства, вложени в индустрија, строителство, трговия и под. (АРБЕ) © #1: действие по знач. глаг. вложить; #2: то, что вложено, помещено внутрь /преимущественно о чем-л. дополнительном, представляющем ценность/ (МАС).

Упарени лексикографски извор: други

Врста адаптације: примарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне C

Опис транссемантизације: C1Н1м + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: C0
Врста инфлуенције: потпуна
Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **вложение** = 1. Действие по гл. вложить. || То, что вложено (в пакет). 2. Деньги, капитал, вложенный в какое-нибудь предприятие. (ТСРЈ) ► БУГ. **вложение** = пари, средства, вложены в индустрия, строительство, торговия и под. = C1Н1м – (АРБЕ) © #1: действие по гл. вложить || то, что вложено /в пакет/ (ТСРЈ).

3. Суужење значењског поља модела (C1Фм)

Упарени лексикографски извор: први
Врста адаптације: примарно-терцијарна
Тип транссемантизације: подтип делимичне С
Опис транссемантизације: C1Фм + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)
Величина инфлуенције: C0
Врста инфлуенције: потпуна
Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **белуга** = Ценная промысловая рыба, самая крупная из сем. осетровых || только ед. Мясо такой рыбы. (БТС) ► СЛОВЕН. **beluga** = C1Фм – zelo velika riba, ki živi zlasti v Črnem in Kaspijskem morju, Huso huso (SSKJ) © #: мясо такой рыбы (БТС).

Упарени лексикографски извор: други
Врста адаптације: примарно-терцијарна
Тип транссемантизације: подтип делимичне С
Опис транссемантизације: C1Фм + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)
Величина инфлуенције: C0
Врста инфлуенције: потпуна
Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **белуга** = Белуги, род рыб сем. осетровых. 2 вида. Белуга – проходная рыба басс. Черного, Азовского, Каспийского и Адриатич. м. (СЭС) ► СЛОВЕН. **beluga** = C1Фм – zelo velika riba, ki živi zlasti v Črnem in Kaspijskem morju, Huso huso (SSKJ) © #: Азовского, <...> и Адриатич. м. (СЭС).

4. Суужење значењског поља контактолексема (C1Фр)

Врста адаптације: примарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Фр + заједнички интегрални декомпозит „репрезентација“

Величина инфлуенције: C0

Врста инфлуенције: потпуна

Носилац инфлуенције: контактолексема

РУС. **сборная** = То же, что сборная команда. (CPJO) ► ХРВ. **zbornaja** = C1Фр – sovjetska reprezentacija (RSRTP) © #: sovjetska (RSRTP/CPJO).

5. Проширење броја значења контактолексема (C2Нр)

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C2Н1р + заједнички интегрални декомпозит „агитационо средство“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: друга контактолексема

РУС. **агитка** = Литературное, живописное и т. п. произведение, преследующее лишь агитационные цели без учета художественной стороны. (МАС) ► БУГ. **агитка** = C2Н1р – 1. група лица, които организирано правят агитација; 2. агитационо средство /колективна рецитација, песен, плакат и др./ (БТР).

6. Проширење значењског поља контактолексема (C2Фр)

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C2Фр + заједнички интегрални декомпозит „divá stredoázijská ovsa prapredok“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **архар** = Парнокопытное животное рода баранов. выс. от 65 до 125 см, весят от 25 до 230 кг. Обитает гл. обр. в горах Передней, Ср. и Центр. Азии. <...> Родоначальник домашней овцы. <...> (СЭС) ► СЛОВАЧ. **archar** = С2Фр – divá stredoázijská ovca prapredok; ovce domácej (SCSI) © *: ovce domácej (SCSI/СЭС).

7. Проширење значењског поља контактолексеме према суженом значењском пољу модела (С2Ф>р)

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С2Ф>р (ширење временских и просторних граница) + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **агитпроп** = В СССР до 1934 г.: Отдел агитации и пропаганды при ЦК и местных комитетах ВКП(б). (БТС) ► МАК. **агитпроп** = С2Ф>р – одделение за агитација и пропаганда кај политички и други организации (ТРМЈ) © #>: В СССР до 1934 г. <...> при ЦК <...> ВКП(б) (БТС).

8. Двочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм

Врста адаптације: примарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н2м+С1Ф1м + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: С0

Врста инфлуенције: потпуна

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **денежный** = 1. Прил. к деньги. || Выражающийся в деньгах. 2. Имеющий деньги; богатый. (МАС) ► БУГ. **денежен** = С1Н2м+С1Ф1м – паричен, <който се отнася до пари, свързан е с пари> (АРБЕ) © С1Нм (#2: имеющий деньги; богатый) + С1Фм (# 1: выражающийся в деньгах) (МАС).

9. Двочлана транссемантизација С1Нм+С1Фр

Врста адаптације: примарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н1м+С1Фр + заједнички интегрални декомпозит „вођа“ (< „предводник“ + „главнокомандујући“)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **вождь** = 1. Общепризнанный идейный, политический руководитель. 2. В старину: военачальник, предводитель. (СРЈО) ► СРП. **вожд** = С1Н1м+С1Фр – вођ(а) (Карађорђева титула) (РСКЈ) © С1Нм (#1: общепризнанный идейный, политический руководитель) + С1Фр (#: Карађорђева титула) (РСКЈ/СРЈО).

10. Двочлана транссемантизација С1Нм+С2Нр

Врста формалног записа: кориговани

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н2м+С2Н2р + заједнички интегрални декомпозит (прва контактосемена)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: прва контактосемена

РУС. **царь** = 1. Титул монарха в некоторых странах, а также лицо, носившее этот титул. 2. Тот, кто подчиняет окружающих своему влиянию или превосходит всех в каком-л. отношении. (МАС) ► ПОЉ. **car** = С1Н2м+С2Н2р – 1. dawniej: władca rosyjski, bułgarski, serbski /w Rosji nazwa była pierwotnie stosowana do chanów tatarskich;/ 2. Tussilago petasites, pospolita nazwa podbiału łopianowatego hub lepiężnika, rośliny o długich liściach i kwiatach bladoczerwonych, wydającej po potarciu nieprzyjemny zapach (SJPД) © #2: тот, кто подчиняет окружающих своему влиянию или превосходит всех в каком-л. отношении (МАС).

11. Двочлана транссемантизација С1Нм+С2Фр

Врста адаптације: секундарна (секундарно-терцијарна)

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: C1H2-4м+C2Фр + заједнички интегрални декомпозит „měšťan, občan“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **гражданин** = 1. Лицо, принадлежащее к постоянному населению данного государства, пользующееся всеми правами, обеспеченными законами этого государства и исполняющее все установленные законами обязанности. 2. Взрослый человек, мужчина, а также форма обращения к нему. 3. Человек, подчиняющий свои личные интересы общественным, служащий родине, народу. 4. Житель города; горожанин. (МАС) ► ЧЕШ. **graždanin** = C1H2-4м+C2Фр – měšťan, občan; též časopis ruský (SCSK) © C1Hм (#2: взрослый человек, мужчина, а также форма обращения к нему; #3: человек, подчиняющий свои личные интересы общественным, служащий родине, народу; #4: житель города; горожанин) + C2Фр (*: též časopis ruský) (МАС).

12. Двочлана транссемантизація C1Hм+C2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: C1H2м+C2Ф>р + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **аршин** = 1. Русская мера длины, равная 0,711 метра, применявшаяся до введения метрической системы. 2. Линейка длиной в один аршин с нанесенными на ней делениями, служащая для измерения. (БСИС) ► ПОЛЬ. **arszyn** = C1H2м+C2Ф>р – dawna jednostka długości (PWNE) © C1Hм (#2: линейка длиной в один аршин с нанесенными на ней делениями, служащая для измерения) + C2Ф>р (*1: русская) (БСИС).

13. Двочлана транссемантизація C1Фм+C1Фр

Врста формалног записа: кориговани

Врста адаптације: примарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Ф1м+С1Ф2р + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема, изузев С1Ф2р)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **благодарный** = 1. Чувствующий признательность, признательный кому-л. || Выражающий признательность. 2. Позволяющий ожидать хороших результатов. (МАС) ► СРП. **благодаран** = С1Ф1м+С1Ф2р – 1. који осећа захвалност; 2. /посао/ од којег се могу очекивати добри резултати (РСКЈ) © С1Фм (#1: изражавајући признателност) + С1Фр (#2: посао) (РСКЈ/МАС).

14. Двочлана транссемантизација С1Фм+С2Нр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Фм+С2Н1р + заједнички интегрални декомпозит (друга контактосемема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: друга контактосемема

РУС. **губернатор** = Начальник губернии в дорев. России. || Начальник колонии (назначаемый колониальной державой). || Начальник штата в США. (ТСРЈ) ► ЧЕШ. **gubernátor** = С1Фм+С2Н1р – 1. správce země, místodržící; 2. /v carském Rusku/ náčelník gubernie (SSJČ) © #: начальник колонии /назначаемый колониальной державой/ // начальник штата в США) (ТСРЈ).

15. Двочлана транссемантизација С1Фм+С2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Фм+С2Ф^ар + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема [б])

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: контактосемема [б]

РУС. **белогвардеец** = Человек, сражавшийся против Советской власти в рядах белой гвардии, а также член контрреволюционной антисоветской военной организации. (МАС) ► SLOVEN. **belogardist** = С1Фм+С2Ф^ар – med narodnoosvobodilnim bojem – pripadnik bele garde v Sloveniji || med državljansko vojno po oktobarski revoluciji – pripadnik bele garde (SSKJ) © С1Фм (#: а также член контрреволюционной антисоветской военной организации) + С2Фр (*: med narodnoosvobodilnim bojem – pripadnik bele garde v Sloveniji) (МАС).

16. Двочлана транссемантизација С1Фм+С2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Фм+С2Ф>р + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **губерния** = Основная административно-территориальная единица в России с начала 18 в. и в Советском Союзе до районирования 1924-29 гг. || Губернский город. (МАС) ► МАК. **губернија** = С1Фм+С2Ф>р – голема административно-територијална единица во некој земји (ТМРЈ) © С1Фм (#: губернский город) + С2Ф>р (*>: в России с начала 18 в. и в Советском Союзе до районирования 1924-29 гг.) (МАС).

17. Двочлана транссемантизација С1Фр+С2Нр

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Ф1р+С2Н2р + заједнички интегрални декомпозит „васпитаник“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **питомец** = Чей-л. воспитанник. (МАС) ► СРП. **пито-**

мац = C1Ф1p+C2Н2p – 1. васпитаник неког завода; 2. стипендиста, благодејанац (РСКЈ) © #1: неког завода (РСКЈ/МАС).

18. Двочлана транссемантизација C1Фp+C2Фp

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Фp+C2Фp + заједнички интегрални декомпозит „писмено обраћење“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **воззвание** = Публичное обращение к массам (в устной или письменной форме) (СТСРЈ) ► БУГ. **възвание** = C1Фp+C2Фp – писмено обраћење, призив за сьдействиe; апел (РБАН) © C1Фp (#: писмено обраћење) + C2Фp (*>: <кьм обществото>; уп. рус. к массам) (СТСРЈ).

19. Двочлана транссемантизација C1Фp+C2Ф>p

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Први опис транссемантизације: C1Ф1p+C2Ф2>p + заједнички интегрални декомпозит „задатак“, „мисија“

Други опис транссемантизације: C1Н2m+C1Ф2p+C2Н1p + заједнички интегрални декомпозити „задатак“, „мисија“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **задача** = 1. То, что дано или необходимо разрешить, выполнить; цель, к которой стремятся, хотят достичь. 2. Вопрос (обычно математического характера), требующий нахождения решения по известным данным с соблюдением известных условий (БТС) ► ХРВ. **zadaća** = C1Ф1p+C2Ф2>p – 1. školski ili domaći rad koji izradjuje učenik; 2. zadatak javne vrijednosti ili dometa; misija (RHJ) © C1Фp (#1: školski ili domaći rad koji izradjuje učenik) + C2Ф>p (*2>p: вопрос /обычно математического характера/, требующий нахождения решения по известным данным с соблюдением известных условий) (БТС);

© #2: javne (RHJ/БТС)

20. Двочлана транссемантизација C2Hr+C2Фp

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C2H2p+C2Ф1p + заједнички интегрални декомпозит „cárova dcéra“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **царевна** = Дочь царя. (МАС) ► СЛОВАЧ. **cárovna** = C2H2p+C2Ф1p – 1. cárova žena alebo dcéra; 2. panovníčka v predrevolučnom Rusku (SCSI) © *1: cárova žena (SCSI/МАС).

21. Двочлана транссемантизација C2Hr+C2Ф>p

Врста формалног записа: кориговани

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C2H1,3p+C2Ф2>p + заједнички интегрални декомпозит „сјај“, „осветљеност“, „титула“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **светлост** = 1. Отвлеч. суц. к светлый; наличие света, богатство освещения. 2. В соединении с мест. ваша, их, его, ее – титулование светлейшего князя. (ТСРЈ) ► СРП. **светлост** = C2H1,3p+C2Ф2>p – 1. зрачење које потиче из атома, има разне таласне дужине и видљиво је само у малом интервалу таласних дужина; 2.а. сјај, сјајност; блесак; б. осветљеност која омогућава да предмети буду видљиви; 3. светилка; 4. титула којом се ословљавају високи државни и црквени великодостојници (РМС) © *2>: титулование светлейшего князя (ТСРЈ).

22. Двочлана транссемантизација C2Фp+C2Ф>p

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С
Опис транссемантизације: C2Ф^бр+C2Ф>р + заједнички интегрални декомпозит „биџ“, „корбаџ“
Величина инфлуенције: С1
Врста инфлуенције: делимична
Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **кнут** = Прикрепленная к рукоятке веревка или ремень, которыми погоняют животных. (МАС) ► СЛОВАЧ. **knuta** = C2Ф^бр + C2Ф>р – биџ, korbač na vykonávanie telesných trestov || symbol útlaku, poroby, neslobody (SSJ) © C2Фр (*: symbol útlaku, poroby, neslobody) + C2Ф>р (*>: <...> которыми погоняют животных) (МАС).

23. Трочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм+С1Фр

Врста адаптације: примарно-терцијарна
Тип транссемантизације: подтип делимичне С
Опис транссемантизације: С1Н2-5м+С1Ф1м+С1Фр + заједнички интегрални декомпозит „академски“
Величина инфлуенције: С1
Врста инфлуенције: делимична
Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **академический** = 1. к Академия. 2. Учебный. 3. Следующий принципам академизма (2 зн.). 4. Чисто теоретический, не связанный с практикой. 5. Почётное звание, присваиваемое творческим коллективам за высокий уровень исполнительского мастерства. (БТС) ► СРП. **академически** = С1Н2-5м+С1Ф1м+С1Фр – в. академски /3б/, који је завршио академију /2/, обично војну или сликарску академију (РСАНУ) © С1Нм (#2: учебный; #3: следующий принципам академизма; #4: чисто теоретический, не затрагивающий вопросов практики, оторванный от нее; #5: почетное звание, присваиваемое творческим коллективам за высокий уровень исполнительского мастерства) + С1Фм (#1: см. академия /1/) + С1Фр (#: који је завршио) (БТС).

24. Трочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм+С2Нр

Врста формалног записа: некориговани
Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: C1H2M+C1Φ1M+C2H2p + заједнички интегрални декомпозит „władca“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **царь** = 1. Титул монарха в некоторых странах, а также лицо, носившее этот титул. 2. Тот, кто подчиняет окружающих своему влиянию или превосходит всех в каком-л. отношении. (МАС) ► ПОЉ. **car** = C1H2M+C1Φ1M+C2H2p – 1. dawniej: władca rosyjski, bułgarski, serbski /w Rosji nazwa była pierwotnie stosowana do chanów tatarskich/; 2. Tussilago petasites, pospolita nazwa podbiału łopianowatego hub lepiężnika, roślina o długich liściach i kwiatach blado-czerwonych, wydającej po potarciu nieprzyjemny zapach (SJPD) © C1Hm (#2: тот, кто подчиняет окружающих своему влиянию или превосходит всех в каком-л. отношении) + C1Φm (#1: титул монарха в некоторых странах) (МАС).

25. Трочлана транссемантизація C1Hm+C1Φm+C2Φp

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: C1H2M+C1Φ1M+C2Φ1^б,2^аp + заједнички интегрални декомпозити „vojaška enota, večja od polka“, „skupina s posebno delovno nalogo“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **бригада** = 1. Войсковое соединение из нескольких полков (дивизионов, батальонов) или военно-морское соединение из кораблей одного класса. 2. Личный состав, обслуживающий поезд. 3. Производственная группа. (СРЈО) ► СЛОВЕН. **brigada** = C1H2M+C1Φ1M+C2Φ1^б,2^аp – 1. vojaška enota, večja od polka || med narodno-osvobodilnim bojem – osnovna vojaška enota; 2. večja delovna skupina, ki prostovoljno in brezplačno sodeluje pri pomembnih javnih delih || skupina s posebno delovno nalogo (SSKJ) © C1Hm (#2: личный состав, обслуживающий поезд) + C1Φm (#1: или военно-морское соединение из кораблей одного класса) (СРЈО).

26. Трочлана транссемантизација $C1Hm+C1\Phi m+C2\Phi>p$

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1H2m^2+C1\Phi1m^2+C2\Phi1>p$ + заједнички интегрални декомпозици (прва, друга, трећа контактосема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит, изузев $C2\Phi>p$

РУС. **диктатура** = I 1. Полномочия, власть диктатора в Древнем Риме. 2. Временной период властвования диктатора. II 1. Ничем не ограниченная государственная власть, опирающаяся на силу господствующего класса или на насилие. || Соответствующий политический режим. 2. Могущество, власть. (СТСРЈ^{1,2}) ► БУГ. **диктатура** = $C1H2m^2+C1\Phi1m^2+C2\Phi1>p$ – 1. неограничена от никакви закони власт на господствуваща класа, която се опира непосредствено на насилието; 2. неограничена власт на диктатор; 3. времето, през което управља един диктатор (АРЧД) © $C1Hm^2$ (#2: могущество, власть) + $C1\Phi m^2$ (#1: соответствующий политический режим) + $C2\Phi p$ (*1>: в Древнем Риме) (СТСРЈ^{1,2}).

27. Трочлана транссемантизација $C1Hm+C1\Phi p+C2Hr$

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1H1,2m+C1\Phi1p+C2H2r$ + заједнички интегрални декомпозит „tajno mesto za vzdrževanje zvez“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **явка** = I 1. Процесс действия по гл. явиться, являться. 2. Результат такого действия; конспиративная встреча. 3. Место, где происходит такая встреча. (СТСРЈ¹) ► СЛОВЕН. **javka** = $C1H1,2m+C1\Phi1p+C2H2r$ – 1. med narodnoosvobodilnim bojem – tajno mesto za vzdrževanje zvez med partizanskimi enotami; 2. dogovorjena razpoznavna beseda; geslo (SSKJ) © $C1Hm$ (#1: процесс действия по гл. явиться, являться; #2: результат такого действия; конспиративная встреча)

+ C1Фр (#1: med narodno-osvobodilnim bojem <...> partizanskimi) (СТСРЈ¹).

28. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Н1м+C1Фр+C2Фр + заједнички интегрални декомпозит „рџкопис“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **автограф** = 1. Почерк известных людей. 2. Сочинение, написанное рукою самого автора. (СИСЧ) ► БУГ. **автограф** = C1Н1м+C1Фр+C2Фр – собственоръчен подпис, надпис или част от рџкопис (БТР) © C1Нм (#1: почерк известных людей) + C1Фр (#: част) + C2Фр (: собственоръчен подпис, надпис) (СИСЧ).

29. Трочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Ф2>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Н1м+C1Фр+C2Ф2>р + заједнички интегрални декомпозит (контактосемема)

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **брага** = 1. перебродившая смесь из воды, муки, сахара с дрожжами (используется для получения спирта). 2. Старинный русский слабоалкогольный напиток из солода; домашнее пиво. (БТС) ► ЧЕШ. **braga** = C1Н1м+C1Фр+C2Ф2>р – nápoj ze sladna chmele (SCSK) © C1Нм (#1: перебродившая смесь из воды, муки, сахара с дрожжами /используется для получения спирта/) + C1Фр (#: chmele) + C2Ф2>р (*2>: старинный русский) (БТС).

30. Трочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр+C2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н2м+С2Н4р+С2Ф2р + заједнички интегрални декомполит (контактосемеме 1,2а,3)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомполит

РУС. **район** = 1. Местность, определяющаяся какими-нибудь географическими, экономическими и т.п. признаками. 2. Административно-территориальная единица в СССР, входящая в состав областей (или краев) и республик. 3. Часть населенного пункта, города. 4. Место, пространство, на которое распространяется, в пределах которого совершается какое-нибудь действие. (ТСРЈ) ► МАК. **рајон** = С1Н2м+С2Н4р+С2Ф2р – 1. месност определена со некакви географски и сл. празници; дел од населено место определено со некакви признаци; 2. пространство во чии предели станува некое дејство; подрачје на дејност, делокруг, досег; 3. административно-територијална единица во поголем град; 4. место расположено во кругот на некој поважен објект (РМЈ) © С1Нм (#2: административно-територијална единица в СССР, входящая в состав областей /или краев/ и республик) + С2Фр (*2: подрачје на дејност, делокруг, досег) (ТСРЈ).

31.Трочлана транссемантизација С1Нм+С2Нр+С2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н1,3м+С2Н2р+С2Ф1>р + заједнички интегрални декомполит (прва контактосемема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: прва контактосемема, изузев С2Ф1>р

РУС. **пятилетка** = 1. То же, что пятилетие в 1 знач. 2. Пятилетний план развития народного хозяйства СССР 3. Возраст в пять лет. (ТСРЈ) ► СРП. **петолетка** = С1Н1,3м+С2Н2р+С2Ф1>р – 1. привредни план развоја земље за период од пет година; 2. школа која траје пет година (СЛСР) © С1Нм (#1: то же, что пятилетие в 1 знач.; #3: возрастом в пять лет) + С2Ф1>р (#2: СССР) (ТСРЈ).

32.Трочлана транссемантизација С1Нм+С2Фр+С2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н3м+С2Ф1р+С2Ф3>р + заједнички интегрални декомпозици „<...> в древна Гърция като стихотворение в дистихони /двустихия/ <...>“, друга и трећа контактосемема, изузев С2Ф3>р

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозици

РУС. **элегия** = 1. Лирическое стихотворение, проникнутое грустью. // В античной поэзии: стихотворение любого содержания, написанное двустихиями определенной формы. 2. Вокальное или инструментальное произведение, проникнутое грустным, печальным настроением. 3. Грусть, меланхолия. (МАС) ► БУГ. **елегия** = С1Н3м+С2Ф1р+С2Ф3>р – 1. жанр на лирическата поезия, който възниква в древна Гърция като стихотворение в дистихони /двустихия/ с различно съдържание, напр. възхвалява на граждански и военни добродетели, жалба за паднал боец; 2. лирическо стихотворение, изградено върху тъжни преживявания, което често изразява противоречие между идеал и действителност; 3. произведение с тъжно съдържание (АРЧД) © С1Нм (#3: грусть, меланхолия) + С2Фр (*1: жанр на лирическата поезия) + С2Фр (*3>: вокальное или инструментальное музыкальное произведение) (МАС).

33. Трочлана транссемантизација С1Фм+С1Фр+С2Нр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Фм+С1Ф2р+С2Н1р + заједнички интегрални декомпозици (друга контактосемема, изузев С1Фр)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозици

РУС. **квас** = Кисловатый напиток, приготовляемый на воде из хлеба с солодом, а также из ягод, фруктов. (СРЈО) ► СЛОВЕН. **kvás** = С1Фм+С1Ф2р+С2Н1р – 1. snov iz kvasovk, navadno za vzhajanje testa // kar daje spodbudo, моќ; 2. navadno v ruskem okolju osvežilna pijača iz rži, kvasa in slada (SSKJ) © С1Фм (#: а также из ягод, фруктов) + С1Фр (#2: navadno v ruskem okolju) (СРЈО).

34. Трочлана транссемантизација С1Фм+С1Фр+С2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Ф1,2м+С1Ф2р+С2Ф3р + заједнички интегрални декомпозици (прва контактосемема, изузев С1Ф1м „войскава част, предначинена в мирно време за лична охрана на државен глава“, „формација за воени <...> цели“, четврта контактосемема)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозици

РУС. **гвардия** = 1. Лучшие, отборные воинские части (первоначально - для охраны императора). 2. В некоторых странах: военное или военно-полицейское формирование; воинская часть, являющаяся личной охраной главы государства, военачальника и т.п. 3. Лучшая, испытанная часть какого-л. коллектива, группы. (БТС) ► БУГ. **гвардия** = С1Ф1,2м+С1Ф2р+С2Ф3р – 1. отбрана, елитна войска; 2. кавалерийска войскава част, предначинена в мирно време за лична охрана на државен глава; 3. формација за воени и политически цели; 4. нај-отбраната, нај-добрата част на некоја група или организација (АРЧД) © С1Фм (#1: первоначально - для охраны императора; #2: военно-полицейское <...> военачальника и т.п.) + С1Фр (#2: кавалерийска) + С2Фр (*3: политически) (БТС).

35. Трочлана транссемантизација С1Фм+С1Фр+С2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Фм+С1Фр+С2Ф>р + заједнички интегрални декомпозици „dostojnik“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: контактосемема

РУС. **архимандрит** = Высший монашествующий чин (пред епископом); настоятель мужского монастыря. (СИСП) ► ПОЉ. **archimandryta** = С1Фм+С1Фр+С2Ф>р – dostojnik kościoła wschodniego sprawujący nadzór nad klasztorami (SJPD) © С1Фм (#: высший монашествующий чин /пред епископом/) + С1Фр (#: kościoła wschodniego)

+ C2Ф>р (*>: мужског) (СИСП).

36. Трочлана транссемантизација C1Ф^б_м+C2Н_р+C2Ф_р

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Ф^б_м+C2Н_р+C2Ф_{1р} + заједнички интегрални декомпозит „cárova dcéra“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **царевна** = а. Дочь царя. б. Супруга царевича. (ОИС) ► СЛОВАЧ. **cárovna** = C1Ф^б_м+C2Н_р+C2Ф_{1р} – 1. cárova žena alebo dcéra; 2. panovníčka v predrevolučnom Rusku (SCSI) © C1Ф_м (#b: супруга царевича) + C2Ф_р (*1: cárova žena) (ОИС).

37. Трочлана транссемантизација C1Ф^б_м+C2Н_р+C2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Ф^б_м+C2Н_{3р}+C2Ф_{1>р} + заједнички интегрални декомпозити (прва контактосемена и друга контактосемена, изузев C2Ф_{1>р})

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **пятилетка** = 1. Пятилетний план развития народного хозяйства (в СССР). || Период, охватываемый таким планом. 2. То же, что пятилетие 1. (СТСРJ¹) ► МАК. **петолетка** = C1Ф^б_м+C2Н_{3р}+C2Ф_{1>р} – 1. период од 5 години; 2. петгодишен стопански план; 3. училиште до петто одделение (PMJ) © C1Ф_м (#1^б: период, охватываемый таким планом) + C2Ф>р (*1>: в СССР) (СТСРJ¹).

38. Трочлана транссемантизација C1Ф_м+C2Ф_р+C2Ф>р

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1\Phi_M + C2\Phi_r + C2\Phi_{>r}$ + заједнички интегрални декомпозит „<...> сплав <...> за заливање повърхността на някои лагери“

Величина инфлуенције: $C1$

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **баббит** = Металлический сплав на основе олова или свинца, употребляемый для заливки подшипников скольжения. (МАС) ► БУГ. **бабит** = $C1\Phi_M + C2\Phi_r + C2\Phi_{>r}$ – бяла сплав от олово, мед и антимон за заливање повърхността на някои лагери, предимно сачмени (АРЧД) © $C1\Phi_M$ (#: олово) + $C2\Phi_r$ (*: олово <...> антимон) + $C2\Phi_{>r}$ (*: бяла) (МАС).

39. Трочлана транссемантизација $C2H_{1,3r} + C2\Phi_r + C2\Phi_{>r}$

Врсте формалног записа: некориговани

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне C

Опис транссемантизације: $C2H_{1,3r} + C2\Phi_{4r} + C2\Phi_{2>r}$ + заједнички интегрални декомпозити (друга контактосемена + „титула“)

Величина инфлуенције: $C1$

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **светлость** = 1. Отвлеч. суц. к светлый; наличие света, богатство освещения. 2. В соединении с мест. ваша, их, его, ее – титулование светлейшего князя. (ТСРЈ) ► СРП. **светлост** = $C2H_{1,3r} + C2\Phi_{4r} + C2\Phi_{2>r}$ – 1. зрачење које потиче из атома, има разне таласне дужине и видљиво је само у малом интервалу таласних дужина; 2. а. сјај, сјајност; блесак; б. осветљеност која омогућава да предмети буду видљиви; 3. светиљка; 4. титула којом се ословљавају високи државни и црквени великодостојници (РМС) © $C2\Phi_r$ (*4: црквени великодостојници) + $C2\Phi_r$ (*2>: титулование светлейшего князя) (ТСРЈ).

40. Четворочлана транссемантизација $C1H_M + C1\Phi_M + C1\Phi_r + C2H_r$

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: + заједнички интегрални деком-
позити (прва контакосемена, изузев С1Ф1р; друга контакосемена,
изузев С1Ф2р)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **азбука** = 1. Алфавит, совокупность букв для данного языка. || Совокупность знаков, служащих для передачи какого-н. текста. 2. Книга для начального обучения грамоте, букварь. || Основные начала какой-н. науки или системы знаний. (TCPJ) ► СЛОВАЧ. **azbuka** = С1Н2м+С1Ф1^бм+С1Ф1,2р+С2Н3р – 1. pomenovanie pre súhrn a poradie písmen ruskej abecedy, ktoré vzniklo z prvých dvoch písmen staroslovienskej abecedy; 2. písmo, ktoré postupne vzniklo z písmen cirkevno-slovanských a obsahuje znaku písma používaného východnými Slovanmi /hlaholika, cyrilika, graždanka/; 3. teoretická štúdia o ruskom bohoslužobnom speve a o jeho notácii /do 19 stor./ (SCSI) © С1Нм (#2: книга для начального обучения грамоте, букварь || основные начала какой-н. науки или системы знаний) + С1Фм (#1: совокупность знаков, служащих для передачи какого-н. текста) + С1Фр (#1: ruskej; #2: východnými Slovanmi) (TCPJ).

41. Четворочлана транссемантизація С1Нм+С1Фм+С1Фр+С2Фр

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизації: подтип делимичне С

Опис транссемантизації: С1Н1м+С1Ф2м+С1Фр+С2Фр +
заједнички интегрални декомпозит „sportovec“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **борец**¹ = 1. Тот, кто участвует в борьбе /2 знач./; спортсмен или артист цирка, занимающийся борьбой. 2. Тот, кто борется за что-л. или против чего-л. (BTC¹) ► ЧЕШ. **borec** = С1Н1м+С1Ф2м+С1Фр+С2Фр – sportovec, zvl. atlet, gymnasta (při závodě, utkání); osvědčený, vynikající pracovník (SSČ) © С1Нм (#2: Тот, кто борется за что-л. или против чего-л.) + С1Фм (#1: тот, кто участвует в борьбе /2 зн./; <...> или артист цирка, занимающийся борьбой) + С1Фр (#: <...>

zvl. <...>) + C2Фр (*: atlet, gymnasta (při závodě, utkání); osvědčený, vynikající pracovník) (BTC¹).

42. Четворочлана транссемантизација
C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Н2м+C1Ф1м+C2Н2р+C2Ф1р + заједнички интегрални декомпозит „периодично списание“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **журнал** = 1. Периодическое издание в виде книжки, а также отдельная книжка этого издания. 2. Книга или тетрадь для периодической записи событий. (МАС) ► МАК. **журнал** = C1Н2м+C1Ф1м+C2Н2р+C2Ф1р – 1. дневен весник или периодично списание; 2. краток информативен филм за современите светски случувања (ТРМЈ) © C1Нм (#2: книга или тетрадь для периодической записи событий) + C1Фм (#1: а также отдельная книжка этого издания) + C2Фр (*1: дневен весник) (МАС).

43. Четворочлана транссемантизација
C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Ф>р

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Н2м+C1Ф1м+C2Н2р+C2Ф1>р + заједнички интегрални декомпозит (прва контактосемена, изузев C2Ф1>р)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **пятилетка** = I 1. Пятилетний план развития народного хозяйства (в СССР). || Период, охватываемый таким планом. 2. То же, что пятилетие 1. (СТСРЈ¹) ► СРП. **петолетка** = C1Н2м+C1Ф1м+C2Н2р+C2Ф1>р – 1. привредни план развоја земље за период од пет година; 2. школа која траје пет година (СЛСР) © C1Нм (#2: то же,

что пятилетие) + С1Фм (#1: период, охватываемый таким планом) + С2Ф>р (*1>: в СССР) (СТСРЈ¹).

44. Четворочлана транссемантизація
С1Нм+С1Фм+С2Фр+С2Ф>р

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н_{2,3м}+С1Ф_{1м}+С2Фр+С2Ф₁>р
+ заједнички интегрални декомпонит „ves s kostelem v Rusku“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпонит

РУС. село = 1. Большое крестьянское селение, хозяйственный и административный центр для близлежащих деревень (в России до 1917 г. – обязательно с церковью); любой населённый пункт негородского типа. 2. Жители такого селения. || О невежественном, наивном или отсталом в чём-л. человеке. 3. Сельская местность, деревня. (БТС) ► ЧЕШ. **selo** = С1Н_{2,3м}+С1Ф_{1м}+С2Фр+С2Ф₁>р – sídlo; ves s kostelem v Rusku (SCSK) © С1Нм (#2: жители такого селения || о невежественном, наивном или отсталом в чём-л. человеке; #3: сельская местность, деревня)+С1Фм (#1: хозяйственный и административный центр для близлежащих деревень || любой населённый пункт негородского типа) + С2Фр (*: sídlo) + С2Ф>р (*1>: в России до 1917 г) (БТС)

45. Четворочлана транссемантизація
С1Нм+С1Фр+С2Нр+С2Фр

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: С1Н_{1,3м}+С1Ф_{4р}+С2Н_{1р}+С2Ф₃^бр
+ заједнички интегрални декомпонити (контактосемеме 2а, 2б, 3а, 4)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпонити

РУС. **посвятить** = 1. Детально осведомить о чем-нибудь. 2. Предназначить, затратить для какой-нибудь деятельности, работы. || Наполнить содержанием, непосредственно относящимся к кому-ни-

будь, к каквој-нибудь сфере деятельности, сосредоточить содержание чего-нибудь на ком-чем-нибудь. || Преподнести (преим. литературное произведение) в дар, признать данью своего уважения, почета, любви и т.п., сделав о том надпись. 3. Возвести в какое-нибудь звание или сан, с исполнением тех или иных установленных обрядов. (ТСРЈ) ► ХРВ. **posvetiti** = C1H1,3M+C1Ф4p+C2H1p+C2Ф3^бp – 1.a. učiniti posvećenim obavivši nad čim crkveni obred; b. učiniti što važećim, poštovanim, uobičajenim; 2.a. predati se /radu, zanimanju, pozivu i sl./; b. obratiti u potpunosti pažnju na što; 3.a. predati se sasvim čemu; b. izabrati što kao poziv, zanimanje; 4. namijeniti što /knjigu, radnju/ kao znak poštovanja, napisati posvetu (RHJ) © C1Hm (#1: детаљно осведомити о чем-нибудь; #3: возвести в какое-нибудь звание или сан, с исполнением тех или иных установленных обрядов) + C1Фp (#4: као знак поштовања) (ТСРЈ).

46. Четворчлана транссемантизација
C1Hm+C1Фp+C2Hp+C2Ф>p

Упарени лексикографски извор: први

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1H2m+C1Ф2p+C2H1p+C2Ф1>p
+ заједнички интегрални декомпозит „mała skrzynka“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **ящик** = I 1. Полный предмет четырёхугольной формы, состоящий из четырёх стенок и дна (иногда - ещё и крышки), сделанных из досок, фанеры и т.п. и служащий для укладывания, хранения и транспортировки чего-либо. 2. Количество чего-либо, вмещающееся в такой предмет. (СТСРЈ¹) ► ПОЉ. **jaszczyk** = C1H2m+C1Ф2p+C2H1p+C2Ф1>p – 1. p. jaszcz /1/, wóz z okutą skrzynią, służący do przewożenia amunicji artyleryjskiej; 2. mała skrzynka, puszka, pudełko na żywność, zwłaszcza do masła (SJPD) © C1Hm (#2: количество чего-либо, вмещающееся в такой предмет) + C1Фp (#2: на żywność, zwłaszcza do masła) + C2Ф>p (#1: четырёхугольной формы) (СТСРЈ¹).

47. Четворчлана транссемантизација
C1Hm+C2Hp+C2Фp+C2Ф>p

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1H2M+C2H2p+C2\Phi1^6p+C2\Phi1>p$
+ заједнички интегрални декомпозит (контактосемена 1а, изузев $C2\Phi1>p$)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **бригада** = 1. Отряд войск, состоящий в России из 2-х полков или 6-8 батарей. 2. Бригада кондукторская – состав кондукторов данного поезда. (СИСЧ) ► СЛОВЕН. **brigada** = $C1H2M+C2H2p+C2\Phi1^6p+C2\Phi1>p$ – 1. vojaška enota, večja od polka || med narodnoosvobodilnim bojem – osnovna vojaška enota; 2. večja delovna skupina, ki prostovoljno in brezplačno sodeluje pri pomembnih javnih delih || skupina s posebno delovno nalogo (SSKJ) © С1Нм (#2: бригада кондукторская - состав кондукторов данного поезда) + $C2\Phi>p$ (*1>: в России из 2-х полков или 6-8 батарей) (СИСЧ).

48. Четворочлана транссемантизација
 $C1\Phi M+C1\Phi p+C2Hr+C2\Phi>p$

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1\Phi M^2+C1\Phi p^1+C2H3,4p+C2\Phi>p^1$
+ заједнички интегрални декомпозици (прва контактосемена, изузев $C1\Phi p$ и $C2\Phi>p$; друга контактосемена)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **департамент** = I Отдел министерства или какого-либо иного правительственного учреждения. II Административно-территориальный округ (во Франции и в некоторых других государствах). (СТСРЈ^{1,2}) ► БУГ. **департамент** = $C1\Phi M^2+C1\Phi p^1+C2H3,4p+C2\Phi>p^1$ – 1. в царска Русија – министерство или више административно учреждение; 2. във Франция – основна териториално-административна единица; 3. в САЩ, Швейцарија – название на министерство; 4. Название на факултет или на катедра в рамките на више учебно заведение (ГРЧД) © С1Фр (#1: в царска Русија) + $C2\Phi p$ (*1>: отдел) (СТСРЈ¹); © #: и в некоторых других государствах (СТСРЈ²).

49. Четворочлана транссемантизација
 $C1\Phi_M + C2H_p + C2\Phi_r + C2\Phi_{>p}$

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1\Phi_{1M} + C2H_{3p} + C2\Phi_{1^{a,b}p} + C2\Phi_{>p}$
+ заједнички интегрални декомпозици (контактосема „главни управљач земље, колоније“, друга контактосемена)

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозици

РУС. **губернатор** = Начальник губернии в России до 1917 г. и после 1991 г. || Начальник колонии (назначаемый колониальной державой). || Начальник штата в США. (БСИС2007) ► СРП. **губернатор** = $C1\Phi_{1M} + C2H_{3p} + C2\Phi_{1^{a,b}p} + C2\Phi_{>p}$ – 1. гувернер, а. главни управљач једне покрајине или земље /у колонијама, земљама под протекторатом и сл./, намесник; б. управник града, места; 2. лице које је управљало губернијом /1/; 3. гувернадур, заступник млетачке власти у доба протектората Млетака над Црном Гором /као главни световни старшина; касније наследно звање у племенској хијерархији/ (РСАНУ) © С1Фм (#1: в России до 1917 г. и после 1991 г.) + С2Фр (*1: покрајине) + С2Ф>р (*>: США) (БСИС2007).

50. Петочлана транссемантизација
 $C1H_M + C1\Phi_M + C1\Phi_r + C2H_p + C2\Phi_r$

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1H_{2M} + C1\Phi_{1M} + C1\Phi_{2p} + C2H_{1p} + C2\Phi_{2p}$ + заједнички интегрални декомпозици „čín“, „nosilec tega čina“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозици

РУС. **прапорщик** = 1. В Советской Армии, в нек-рых родах войск: воинское звание лиц, добровольно проходящих службу сверх установленного срока, а также лицо, носящее это звание. 2. В царской армии: самый младший офицерский чин, а также лицо, имеющее этот чин. (СРЈО) ► СЛОВЕН. **praporščak** = $C1H_{2M} + C1\Phi_{1M} +$

C1Ф2p+C2Н1p+C2Ф2p – 1. kdor je določen za nošenje prapora; 2. v stari Avstriji najvišji podoficirski čin ali nosilec tega čina (SSKJ) © C1Нм (#2: в царской армии: самый младший офицерский чин, а также лицо, имеющее этот чин) + C1Фм (#1: в Советской Армии в нек-рых родах войск: <...>, добровольно проходящих службу сверх установленного срока, а также лицо, носящее это звание) + C1Фр (#2: v stari Avstriji) + C2Фр (*2: najvišji podoficirski) (CPJO).

51. Петочлана транссемантизација
C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>p

Упарени лексикографски извор: други

Врста адаптације: секундарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: C1Н2,3м+C1Ф1м+C1Ф2p+C2Н1p +C2Ф>p + заједнички интегрални декомпонит „mała skrzynka, puszka, pudełko“

Величина инфлуенције: C1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпонити

РУС. **ящик** = 1. Вместилище (обычно четырёхугольной формы) для укладывания, хранения, транспортировки чего-л. || Количество чего-л. соответствующего объёма (массы). || Вместилище, предназначенное для какой-л. определённой цели. 2. Телевизор. 3. Учреждение, предприятие, обозначаемое номером почтового ящика. (БТС) ► ПОЛЬ. **jaszczyk** = C1Н2,3м+C1Ф1м+C1Ф2p+C2Н1p+C2Ф>p – 1. p. jaszcz /1/, wóz z okutą skrzynią, służący do przewożenia amunicji artyleryjskiej; 2. mała skrzynka, puszka, pudełko na żywność, zwłaszcza do masła (SJPD) © C1Нм (#2: телевизор; #3: учреждение, предприятие, обозначаемое номером почтового ящика) + C1Ф1м (#1: количество чего-л. соответствующего объёма /массы/) + C1Фр (#2: na żywność, zwłaszcza do masła) + C2Ф1>p (*>: обычно четырёхугольной формы) (БТС).

52. Петочлана транссемантизација
C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>p

Варијанта описа транссемантизације: прва

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1N2,3M+C1\Phi1M+C2N2p+C2\Phi1p+C2\Phi1>p$ + заједнички интегрални декомпозит „длжносно лице, което учествува в управлението на држава“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозит

РУС. **администратор** = 1. Правител области, земли в Германи и Швеци (обычно при малолетнем государе); наместник. 2. Управляющий каким-л. имуществом, деньгами по праву душеприказчика, опекуна. 3. Управитель епархии в отсутствие епископа. (СРЈ XVIII) ► БУГ. **администратор** = $C1N2,3M+C1\Phi1M+C2N2p+C2\Phi1p+C2\Phi1>p$ – 1. длжносно лице, което учествува в управлението на држава, селище, учреждение, предприятие; 2. лице, което завежда администрацията на вестник, списание (АРБЕ) © С1Нм (#3: управитель епархии в отсутствие епископа) + С1Фм (#1: области) + С2Фр (*1: селище, учреждение, предприятие) + С2Ф>р (*>1: в Германии и Швеци /обычно при малолетнем государе/) (СРЈXVIII).

53. Шесточлана транссемантизација $C1Nм+C1\Phiм+C1\Phiр+C2Nр+C2\Phiр+C2\Phi>р$

Варијанта описа транссемантизације: друга

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: подтип делимичне С

Опис транссемантизације: $C1N2,3M+C1\Phi1M+C1\Phi1p+C2N2p+C2\Phi1p+C2\Phi1>p$ + заједнички интегрални декомпозит „длжносно лице, което учествува в управлението на држава“

Величина инфлуенције: С1

Врста инфлуенције: делимична

Носилац инфлуенције: заједнички интегрални декомпозити

РУС. **администратор** = 1. Правител области, земли в Германи и Швеци (обычно при малолетнем государе); наместник. 2. Управляющий каким-л. имуществом, деньгами по праву душеприказчика, опекуна. 3. Управитель епархии в отсутствие епископа. (СРЈ XVIII) ► БУГ. **администратор** = $C1N2,3M+C1\Phi1M+C1\Phi1p+C2N2p+C2\Phi1p+C2\Phi1>p$ – 1. длжносно лице, което учествува в управлението на држава, селище, учреждение, предприятие; 2. лице, което завежда администрацията на вестник, списание (АРБЕ) © С1Нм (#2:

управляющий каким-л. имуществом, деньгами по праву душеприказчика, опекуна; #3: управитель епархии в отсутствие епископа) + С1Фм (#1: области) + С1Фр (#1: обычно при малолетнем государе) + С2Фр (*1: селище, учреждение, предприятие) + С2Ф>р (*>1: земли <...> в Германии и Швеции) (СРЈХVIII).

54. Дерогација или слободна транссемантизација С#

Врста адаптације: секундарно-терцијарна

Тип транссемантизације: слободни тип транссемантизације

Опис транссемантизације: С# > интегрална сема „предмет“ + „обућа“ + диференцијалне семе „jакутске“, „z koňské kůže“

Величина инфлуенције: С2

Врста инфлуенције: слободна

Носилац инфлуенције: диференцијални периферни декомпозит са дерогираним значењем

РУС. **сар** = Индийская женская одежда из длинного куса ткани, обертываемого вокруг тела. (МАС) ► ЧЕШ. **sary** = S# – jakutské boty z koňské kůže (SCSK) © #: индийская женская одежда из длинного куса ткани, обертываемого вокруг тела (МАС).

Закључак

Новину у овом раду представљају следеће семантичке промене: (1) проширење значењског поља контактолексеме према суженом значењском пољу модела (С2Ф>р), (2) двочлана транссемантизација С1Нм+С2Ф>р, (3) двочлана транссемантизација С1Фм+С2Ф>р, (4) двочлана транссемантизација С2Нр+С2Ф>р, (5) двочлана транссемантизација С2Фр+С2Ф>р, (6) двочлана транссемантизација С1Фр+С2Ф>р, (7) трочлана транссемантизација С1Нм+С2Нр+С2Ф>р, (8) трочлана транссемантизација С1Фм+С2Нр+С2Ф>р, (9) трочлана транссемантизација С1Фм+С2Фр+С2Ф>р, (10) трочлана транссемантизација С2Н2р+С2Фр+С2Ф>р, (11) трочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм+С2Ф>р, (12) трочлана транссемантизација С1Нм+С1Фр+С2Ф>р, (13) трочлана транссемантизација С1Нм+С2Фр+С2Ф>р, (14) трочлана транссемантизација С1Фм+С1Фр+С2Ф>р, (15) четворочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм+С2Нр+С2Ф>р, (16) четворочлана транссемантизација С1Нм+С1Фм+С2Фр+С2Ф>р, (17) четворочлана транссемантизација С1Нм+С1Фр+С2Нр+С2Фр, (18)

четворочлана транссемантизација C1Нм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р, (19)
четворочлана транссемантизација C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р, (20)
четворочлана транссемантизација C1Нм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р, (21)
четворочлана транссемантизација C1Фм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р, (22)
петочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Ф>р,
(23) петочлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р и (24) шесточлана транссемантизација C1Нм+C1Фм+C1Фр+C2Нр+C2Фр+C2Ф>р.

Лексикографски извори

Ј. Ајдуковић, Контактлошки речник адаптације русизама у осам словенских језика. Фото Футура, Београд, 2004, 361 стр.

(БТС) Большой толковый словарь русского языка. Под ред. С.А. Кузнецова, РАН, „Норит“, Санкт-Петербург, 1998.

(КРСЈ) Ј. Ајдуковић, Контактлошки речник словенских језика. Том 1-3, Фото Футура, Београд, 2010, 2011, 2012, и електронско издање, <[http://www.ptt.rs/korisni ci/j/o/joralbgd/AjdukovicKR.htm](http://www.ptt.rs/korisni_ci/j/o/joralbgd/AjdukovicKR.htm)>

(РБАН) Речник на съвременния български език. Българска академия на науките, Институт за български език, т. 1-3, София, 1955-1959.

(ГРЧД) И. Габеров, Речник на чуждите думи в български с приложения. Трето издание, „Gaberoff“, София, 1998.

(РМС) Речник српскохрватског књижевног језика, Матица српска и Матица хрватска I-VI, Нови Сад - Загреб, 1967.

(РСАНУ) Речник српскохрватског књижевног и народног језика, САНУ, Институт за српски језик, I-XVI, Београд, 1959-2001.

(СЛСР) Љ. Мићуновић, Савремени лексикон страних речи, КЗНС – Универзитетска ријеч, Нови Сад, 1998.

(СРЈО) С.И. Ожегов, Словарь русского языка, „Русский язык“, Москва, 1983.

(СРЈАН) Словарь русского языка, Академия наук СССР, Институт русского языка, Т. 1-4, 2-е изд., испр. и доп., Русский язык, Москва, 1981-1984.; и изд. из 1999.

(ССРЛЈ) Словарь современного русского литературного языка в 17 томах, АН СССР, Москва – Ленинград, 1950-1965.

(VRSRIK; VRSR) В. Klaić, Veliki rječnik stranih riječi, izraza i kratica, Zagreb, izd. 1968. / 1966, 1974.

(RHJ) V. Anić, Rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb, 1998.

(RHR) R.F. Poljanec, S.M. Madatova-Poljanec, Rusko-hrvatski ili

srpski rječnik, Školska knjiga, Zagreb, 1987.

(RSR) V. Anić, I. Goldstein, Rječnik stranih riječi, Zagreb, 1999.

Литература

J. Ајдуковић, Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник. Фото Футура, Београд, 1997, 331.

J. Ајдуковић, „Контактема – основна јединица лингвистичке контактологије“. Славистика VII, Београд, 2003, 74-84.

J. Ајдуковић, Радови из лингвистичке контактологије, Фото футура, Београд, 230.

В.Ю. Апресян, Механизмы образования и взаимодействия сложных значений в языке. Диссертация на соискание ученой степени доктора филологических наук, Институт русского языка им. В.В. Виноградова РАН, Москва, 2014, <<http://www.ruslang.ru/doc/diss/apresjan.pdf>>

Х. Гладкова, Рецензия за дисертационни труд на Ђорданка Трифонова „Динамика в българската и чешката депроприални системи в края на XX век“ (Институт за български език при Българската академия на науките 2012 г.), ИБЕ БАН, София, <<http://ibl.bas.bg/wp-content/uploads/2014/10/YTrifonova-Gladkova.pdf>>

С. Ристић, М. Радић-Дугоњић, Реч, смисао, сазнање: студија из лексичке семантике, Филолошки факултет, Београд, 1999, 276.

И.А. Стернин, Методы описания семантики слова, Ярославль, 2013, 34.

М.И. Фомина, Современный русский язык. Лексикология. Издание третье, исправленное и дополненное. Москва, „Высшая школа“, 1990, 415 с.

Ж. Челич, „Активација русизмов в хорватском языке“, Современные исследования социальных проблем, 2010, №4.1(04), 653-661.

Н. Чундева, Русизмите во македонскиот литературен јазик, Докторска дисертација, Филолошки факултет, Скопје, 1980, 280.

А. Breznik, „Slovenske besede v slovenščini“, Čas III, Ljubljana, 1909, 268-280.

I. Ivas, „Strana imena u hrvatskome standardnom izgovoru“, Suvremena lingvistika 55-56, Zagreb, 2003, 1-35.

R. Filipović, Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičkih dodira. JAZU, Zagreb, 1986, 322 str.

R. Filipović, Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku. JAZU, Zagreb, 1990.

R. Filipović, A. Menac, Engleski element u hrvatskome i ruskom

jeziku. Školska knjiga, Zagreb, 2005, 77 str.

J. Furdík, „Integračné procesy pri lexikálnych prevzatiah“, Jazykovedný časopis 45, 1994, č. 2, 95-102.

K. Nedbálková, „Rod zatvora: zatvor roda“, Transgresija roda: spolna / rodna ravnopravnost znači više od binarnosti. Zbornik konferencijskih radova, Zagreb, 2006: 83-98.

M. Ološtiak, Jazykovoštruktúrny a komunikačno-pragmatický status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine), Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov 2007, 226 s.

M. Radčenko, „Semantička adaptacija ruskih posuđenica u hrvatskom jeziku od 1945. do 2000. godine“, Croatica et Slavica Iadertina II, Zadar, 2006, 145-160.

M. Samardžija, „Leksik“, Uniwersytet Opolski-Institut Filologii Polskiej, Opole, 1998, 133-152.

D. Škiljan, „Gazikelj ili o prevođenju vlastitih imena“, Strani jezici, XXI, br. 2, 165-174.